

PODSTAWA PROGRAMOWA Z HISTORII DO KLASY VIII

Cele kształcenia – wymagania ogólne

1. Chronologia historyczna.

1. Odróżnianie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.
2. Posługiwanie się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok.
3. Obliczanie upływu czasu między wydarzeniami historycznymi.
4. Umieszczanie procesów, zjawisk i faktów historycznych w czasie oraz porządkowanie ich i ustalanie związków przyczynowo-skutkowych.
5. Dostrzeganie zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłości w rozwoju kulturowym.

2. Analiza i interpretacja historyczna.

1. Krytyczne analizowanie informacji uzyskanych z różnych źródeł (w tym kartograficznych), próba wyciągania z nich wniosków.
2. Lokalizacja w przestrzeni procesów, zjawisk i faktów historycznych przy wykorzystaniu map i planów w różnych skalach.
3. Rozróżnianie w narracji historycznej warstwy informacyjnej, wyjaśniającej i oceniającej.
4. Objaśnianie związków przyczynowo-skutkowych, analizowanie zjawisk i procesów historycznych.
5. Dostrzeganie potrzeby poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności.

3. Tworzenie narracji historycznej.

1. Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.
2. Posługiwanie się pojęciami historycznymi i wyjaśnianie ich znaczenia.
3. Przedstawianie argumentów uzasadniających własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych.
4. Tworzenie krótkich i długich wypowiedzi: planu, notatki, rozprawki, prezentacji.

Treści kształcenia – wymagania szczegółowe

1. Wojna obronna Polski we wrześniu 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń:

1. charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;
2. opisuje i omawia etapy wojny obronnej i wskazuje na mapach położenia stron walczących;

3. podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków, np. obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, obrona wieży spadochronowej w Katowicach, bitwy pod Mokrą i Wizną, bitwa nad Bzurą, obrona Warszawy, obrona Grodna, bitwa pod Kockiem.

2. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń:

1. przedstawia oraz sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne);
2. charakteryzuje politykę Niemiec na terenach okupowanej Europy; przedstawia zagładę Żydów oraz Romów i eksterminację innych narodów; zna przykłady bohaterstwa Polaków ratujących Żydów z Holokaustu;
3. wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi;
4. wymienia główne decyzje konferencji wielkiej trójki (Teheran, Jałta, Poczdam);
5. przedstawia bezpośrednie skutki II wojny światowej, w tym problem zmiany granic i przesiedleń ludności.

3. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:

1. porównuje założenia i metody polityki niemieckiej i sowieckiej w okupowanej Polsce;
2. wymienia przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich (Palmiry, Katyń, kaźń profesorów lwowskich, Zamojszczyzna);
3. wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich;
4. charakteryzuje polityczną i militarną działalność polskiego państwa podziemnego, w tym formy oporu wobec okupantów;
5. wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu powstania warszawskiego oraz ocenia postawę aliantów i Związku Sowieckiego wobec powstania.

4. Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Uczeń:

1. przedstawia okoliczności powstania i omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na wychodźstwie;
2. umieszcza w czasie i przestrzeni działania polskich formacji na różnych frontach i obszarach toczącej się wojny;
3. przedstawia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.

5. Świat po II wojnie światowej. Uczeń:

1. charakteryzuje bezpośrednie skutki II wojny światowej, wyróżniając następstwa polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe, z uwzględnieniem powstania Organizacji Narodów Zjednoczonych;
2. wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu koalicji antyhitlerowskiej oraz opisuje początki zimnej wojny;
3. opisuje okoliczności powstania NRD i RFN;
4. wskazuje na mapie państwa NATO i Układu Warszawskiego, charakteryzując oba bloki polityczno-wojskowe;

5. omawia sytuację w ZSRS i państwach jego strefy wpływów z uwzględnieniem wydarzeń na Węgrzech w 1956 r. i w Czechosłowacji w 1968 r.;
6. określa przyczyny, umieszcza w czasie i przestrzeni procesy dekolonizacyjne i ocenia ich następstwa;
7. wymienia konflikty doby zimnej wojny, w tym wojny w Korei, Wietnamie i Afganistanie oraz omawia skutki blokady Berlina i kryzysu kubańskiego;
8. opisuje przebieg konfliktu na Bliskim Wschodzie;
9. omawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej;
10. wyjaśnia przyczyny oraz lokalizuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu ZSRS na przełomie lat 80. i 90., a także wyjaśnia jego następstwa;
11. charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991;
12. przedstawia cele i główne etapy rozwoju Unii Europejskiej;
13. opisuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej.

6. Początki komunizmu w Polsce. Uczeń:

1. przedstawia okoliczności przejęcia władzy w Polsce przez komunistów (rola Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, referendum ludowe, wybory w 1947 r.);
2. charakteryzuje postawy Polaków wobec nowych władz ze szczególnym uwzględnieniem oporu zbrojnego (żołnierze niezłomni [wyklęci]).

7. Stalinizm w Polsce i jego skutki. Uczeń:

1. przedstawia przemiany ustrojowe, gospodarczo-społeczne i kulturowe w okresie stalinizmu;
2. omawia system terroru stalinowskiego w Polsce i ocenia jego skutki;
3. wyjaśnia przyczyny i skutki poznańskiego czerwca 1956 r. (powstanie poznańskie) oraz znaczenie wydarzeń październikowych 1956 r.

8. Polska w latach 1957–1981. Uczeń:

1. opisuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i formy uzależnienia od ZSRS;
2. charakteryzuje realia życia społecznego i kulturalnego z uwzględnieniem specyfiki czasów gomulkowskich i gierkowskich;
3. przedstawia i sytuje w czasie różnorodność przyczyn kryzysów społecznych w latach 1968, 1970, 1976 i ich konsekwencje;
4. wyjaśnia znaczenie roli Kościoła katolickiego dla stosunków politycznych i społecznych;
5. opisuje narodziny i działania opozycji politycznej w latach 1976–1980;
6. przedstawia rolę Jana Pawła II i ocenia jego wpływ na przemiany społeczne i polityczne;
7. wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków sierpniowych w 1980 r.;
8. charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”.

9. Dekada 1981–1989. Uczeń:

1. wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego przebieg i konsekwencje;

2. przedstawia postawy Polaków wobec stanu wojennego, fenomen oporu społecznego;
3. wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia „okrągłego stołu”, przedstawia jego głównych uczestników i opisuje postanowienia.

10. Narodziny III Rzeczypospolitej. Uczeń:

1. opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997;
2. charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.;
3. wyjaśnia przyczyny napięć społecznych.

11. Miejsce Polski w świecie współczesnym. Uczeń:

1. przedstawia i sytuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu Układu Warszawskiego i odzyskanie suwerenności przez Polskę;
2. wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do NATO w 1999 r.;
3. wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r.